jące i wzruszające, i utwierdzało mnie w przekonaniu, że jest to człowiek wewnętrznie silny i w szczególny sposób zdystansowany do siebie. Profesor cenił sobie prywatność i życie rodzinne. Ostatnie lata życia spędził w Gorzowie. Miałam przyjemność poznać żonę Pana Profesora – Panią Romę, która z dużą troską i miłością dbała o męża. Ostatni raz widziałam Profesora 15 stycznia 2014 r. i nie sądziłam, że to nasze ostanie spotkanie.

Profesor zostanie w naszej pamięci na zawsze. Dlatego szczególnie ważnym jest dla nas fakt, że niedawno jego imieniem nazwano jezioro na Antarktydzie, a International Glaciological Society oraz jego siostra wystąpili z propozycją, aby badawczy statek polarny nosił nazwę RRS „Bob Thomas".

Krystyna Walińska

WYDZIAŁ PEDAGOGIKI, PSYCHOLOGII I SOCJOLOGII

Pedagogika dziecka wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych

W dniach 8-9 marca 2016 r. na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego odbyła się II Konferencja Naukowa pt. *Pedagogika dziecka. Tradycje a wyzwania*. Jej organizatorem była Katedra Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej oraz Studia Podyplomowe Edukacji Elementarnej i Terapii Pedagogicznej. Patronat nad tym wydarzeniem sprawowali: Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. inż. Tadeusz Kuczyński, Prezydent Miasta Zielona Góra Janusz Kubicki, Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbieta Anna Polak, Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak, Lubuski Kurator Oświaty oraz Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych.

Przewodniczącą Komitetu Naukowego i organizacyjnego była prof. Marzenna Magda-Adamowicz, natomiast w skład Komitetu Organizacyjnego weszły: dr I. Kopaczyńska, dr A. Olczak oraz dr M. Nyczaj-Drąg, mgr Katarzyna Miłek oraz mgr Klaudia Żernik.

Naczelnym celem konferencji była dyskusja nad problemami będącymi konsekwencją przemian cywilizacyjnych, przed którymi zmuszeni są stawać pedagodzy edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Zorganizowane spotkanie dało możliwość dyskusji nad tradycjami i wyzwaniami edukacyjnymi oraz wymiany doświadczeń, różnych stanowisk i ciekawych rozwiązań. W czasie dwudniowych obrad liczni goście mogli krytycznym okiem przyjrzeć się współczesnym dylematom i reformom, które mają miejsce w obszarze pedagogiki dziecka. Jest to problematyka tak istotna, że druga już z tego zakresu konferencja, została zaadresowana do przedstawicieli środowisk akademickich, oświatowych, nauczycieli-praktyków, dyrektorów placówek edukacyjnych, działaczy stowarzyszeń edukacyjnych oraz nowatorskich ruchów pedagogicznych.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. Tadeusz Kuczyński, który oprócz przywitania licznie przybyłych gości, przybliżył historię oraz wizerunek uczelni. Następnie głos zabrał dziekan Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii - prof. Marek Furmanek, zaś wprowadziła do tematu, a jednocześnie zaprosiła do rozpoczęcia obrad plenarnych, kierownik Katedry Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej - prof. Marzenna Magda-Adamowicz.

Pierwszą część obrad zainaugurowała prof. zw. dr hab. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska wystąpieniem nt. *Dzieci uzdolnione matematycznie: nieporozumienia, wyniki badań oraz ich konsekwencje pedagogiczne*. Profesor wskazała na fakt, iż ponad 50 proc. społeczeństwa ma zadatki wysokich uzdolnień matematycznych, które objawiają się już od najmłodszych lat. Siła sukcesu tkwi w tym, by je dostrzec i umiejętnie prowadzić na wyższe szczeble. W abstrakcie prelegentka przedstawiła swoje badania naukowe, które prowadziła na dzieciach przedszkolnych, a następnie śledziła ich losy szkolne. Okazało się, że te same dzieci, które w przedszkolu wykazywały wysokie uzdolnienia matematyczne, po rozpoczęciu edukacji szkolnej w większej części utraciły je. Wniosek jaki wysunięto z tychże badań jest głęboko zasmucający - szkoła szkodzi umiejętnościom nabytym na niższym szczeblu edukacji, a co gorsza - tłumi je. Dzieje się tak, gdyż w szkole dochodzi do silnej socjalizacji, gdzie ze wszystkimi uczniami pracuje się w taki sam sposób, czyli na kartach pracy, powielanych schematach, nie uwzględniając indywidualnych różnic. Współczesna szkoła jest przewidziana dla ucznia przeciętnego, który nie przejawia specjalnych potrzeb edukacyjnych. Kończąc swoje wystąpienie, Profesor zachęcała, by włączyć się w jej innowację pedagogiczną z obszaru matematyki. Wyspy Szczęśliwości Matematycznej, bo tak je nazwała ich twórczyni, stanowią 48 placówek w Polsce, a ich zadaniem jest zmienienie rzeczywistości szkolnej w zakresie uzdolnień matematycznych.

FOT. Z WYDZIAŁU

Wystąpienie pt. *Dzieci - najsłabsza i najuboższa grupa społeczna - raporty, liczby, pytania* prof. dr hab. Barbary Smolińskiej-Theiss wprowadziło zebranych w tematykę obecnej sytuacji społecznej dzieci. Stwierdziła, popierając to licznymi badaniami, że dzieci są najsłabszą i najbiedniejszą grupą społeczną wymagającą ochrony, wsparcia i poszanowania praw dziecka. Okazuje się, że tylko 60 proc. społeczeństwa uważa, że nie należy stosować kar fizycznych wobec dzieci, a jednocześnie 50 proc. przyzwala na klapsy. W raportach wskazano także, iż wykształcenie najsilniej koreluje z ubóstwem. Podkreślono też fakt, iż

w Polsce dzieci w małym stopniu są zadowolone ze swojego życia, nie czerpią radości z dnia codziennego. W rankingu zadowolenia najmłodszych członków społeczeństwa z sytuacji finansowej swojej rodziny Polska zajmuje 28. miejsce na 29 wśród państw europejskich.

Drugą część obrad plenarnych, poprzedzonych przerwą kawową, rozpoczęła swoim wystąpieniem prof. dr hab. Krystyna Żuchelkowska. Tematem tegoż referatu było *Wypalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli*. Prelegentka podkreśliła, iż na ryzyko wypalenia zawodowego szczególnie narażeni są nauczyciele. To właśnie oni nawiązują

bliskie kontakty interpersonalne, a silne zaangażowanie emocjonalne i psychofizyczne odgrywa ogromną rolę w ich pracy dydaktyczno-wychowawczej. Reprezentantka UKW w Bydgoszczy zaprezentowała kilka koncepcji wypalenia zawodowego. Uczestnicy mogli poznać symptomy wypalenia pojawiające się na poziomie fizycznym, psychicznym, społecznym i emocjonalnym, a także sposoby przeciwdziałania, czy też radzenia sobie z tym zjawiskiem.

Pedagogika małego dziecka jest wyzwaniem intelektualnym dla ludzi dorosłych – takie stwierdzenie zgromadzeni mogli usłyszeć podczas wystąpienia pt. *Polska pedagogika małego dziecka defensywie*. Jego autor, prof. zw. dr hab. Kazimierz Wenta zaznaczył, że w Polsce, w przeciwieństwie np. do Niemiec czy Francji, instytucje zajmujące się dziećmi do trzeciego roku życia, tj. żłobki, skupiają się tylko na opiece, a nie na intelektualnym rozwoju tychże dzieci, a ponad to sfera ta jest wręcz marginalizowana. Stwierdził również, że dziecko poniżej pierwszego roku życia, mimo, że jeszcze nie mówi, to rozumie. Jeżeli nie mówi się wyraźnie do dziecka, nie kojarzy się przedmiotu z jego reakcjami, to nie przyswoi ono wiedzy. Profesor podkreślił na koniec, że media mogą być zagrożeniem dla dzieci, ponieważ nie ma żadnej reakcji zwrotnej. Poza tym należy nastawić edukację na kontakt z przyrodą, kulturą i techniką, co powinno być wyzwaniem dla współczesnego pedagoga.

Następnie wystąpił prof. dr hab. Jan Grzesiak z UAM w Poznaniu. Przedstawił on referat pt. *Pedagogika dziecka versus psychopedagogika w edukacji dziecka*. Podkreślił, iż obszar związany z dzieckiem najczęściej badany jest za pomocą metody sondażu diagnostycznego. Jednak nie daje to możliwości oceny jakościowej. Diagnostyka psychopedagogiczna dziecka oznacza podejście kliniczne zarówno do dzieci z trudnościami, jak i tych uzdolnionych, z pewnymi predyspozycjami. Następnie prelegent wspomina, iż w rozwoju dziecka niezwykłą rolę odgrywają jego aktywność oraz oddziaływania pedagogiczne. Relacja nauczyciela z uczniami ma charakter wielozadaniowy i wielopodmiotowy. Istotne w niniejszym wystąpieniu były również pytania: Jak kochać dziecko? Jaki jest nauczyciel? - na które Profesor próbował odpowiedzieć, powołując się na własne badania.

Ostatnim prelegentem przed przerwą obiadową był mgr Waldemar Miksa, który przybliżył temat *Powszechne wychowanie dzieci w dwujęzyczności - pieśń przyszłości czy konieczność na tu i teraz?* Zaprezentował on program do nauki dwujęzyczności dla najmłodszych. Jest to koncepcja naukowa edukacji dwujęzycznej. Prowadzący próbował odpowiedzieć na pytanie, czy w przypadku małych dzieci, można mówić o języku obcym, ponieważ ono, gdy się rodzi, każdy język jest dla niego ojczystym, jak i obcym. Fenomen dzieci dwu- czy wielojęzycznych pokazuje, że można od najmłodszych lat, otaczając dzieci szczególną „przestrzenią" dwu- czy wielojęzyczną, dać im szansę wzrastania w kilku językach na równi. Misją programu jest, by dany język nigdy nie stał się dla dziecka językiem obcym. Powołano się na badania, które wykazują, że dziecko w wieku 0-6 lat ma szczególną wrażliwość językową. Dziecko, które uczy się dwóch języków jednocześnie przechodzi równocześnie przez te same fazy rozwojowe nauki obu języków, co dziecko, które uczy się tylko jednego. Dodatkowym atutem takiej nauki jest fakt, iż dzieci mają większe możliwości koncentracji i podzielności uwagi, lepszą pamięć, tym samym lepsze wyniki w nauce. Mgr Miksa podkreślił, że program, który on promuje, jest dostosowany do strefy aktualnego rozwoju dziecka, jednocześnie projekt ten idealnie wpisuje się w nową podstawę programową. Wystąpienie zakończyła wideokonferencja za pośrednictwem komunikatora głosowego Skype, dzięki której uczestnicy mogli wysłuchać Claire Selby, światowej sławy lingwistkę, autorkę programu „Powszechnej Dwujęzyczności". Wystąpienie to dało możliwość zapoznania się ze źródłami i koncepcją naturalnej metody przyswajania języka angielskiego oraz stało się tematem do wielu rozmów i refleksji dotyczących edukacji językowej dzieci.

Trzecią, równie interesującą i pouczającą jak poprzednie, część konferencji otworzyło wystąpienie prof. dr hab. Małgorzaty Żytko z UW. Przedstawiła ona referat pt. *Gotowość nauczycieli wczesnej edukacji do zmiany*. Profesor podkreśliła, że nadal nauczyciele uczą w sposób schematyczny i algorytmiczny, co z pewnością nie służy uczniom, a przede wszystkim nie służy ich rozwojowi. Następnie zaprezentowała pakiet edukacyjny z piktogramami, opracowany przez Uniwersytet Warszawski. Podkreślała w swoich wypowiedziach, że stanowczo za mało w edukacji jest miejsca na dyskusje z rówieśnikami, nauczyciele nie wierzą w możliwości swoich uczniów, a postęp w edukacji jest możliwy tylko dzięki zmianie stylu pracy nauczycieli. Swoimi słowami skłoniła do refleksji na temat komunikacji nauczyciela z uczniami, co obecnie powinno być nagłaśniane w środowisku pedagogicznym.

Kolejny wykład poprowadziła prof. dr hab. Wiga Bednarkowa z AJD w Częstochowie. Tematem jej wystąpienia była *Kognitywistyka a dydaktyczne transgresje*. Profesor rozpoczęła swoją wypowiedź od przybliżenia dwóch kultur w jakich żyjemy – postfiguratywnej i prefiguratywnej, co podsumowała tym, iż najlepszym rozwiązaniem byłaby taka środkowa ich forma, czyli kultura konfiguratywna, gdzie dominuje dialog. Następnie Profesor wyjaśniła czym jest kognitywistyka i jakie skutki przynosi ona w edukacji

dzieci. Podkreśliła, że należy od najmłodszych lat kształcić dziecko bardzo szeroko, by w jego mózgu pozostało jak najwięcej połączeń neuronowych. Przedstawiła również jak wygląda edukacja w USA, gdzie najważniejsze jest, by nauczyciel i uczeń byli partnerami, gdzie ważna jest praca w grupach i zespołach, a użycie nowych technologii daje większy rozwój i pomaga w osiąganiu założonych celów przez uczniów – czyli odejście od podejścia behawioralnego w edukacji.

Obrady plenarne pierwszego dnia zamknął dr hab. Marek Piotrowski, przedstawiciel Ośrodka Rozwoju Edukacji, swoim wystąpieniem pt. *E-podręczniki - zmiana paradygmatu podręczników do nauczania początkowego*. Według niego rozmyślania o pedagogice dziecka, o postępujących w niej zmianach, nie mogą obejść się bez zmiany podręczników do nauczania. Może to zostać spełnione dzięki środowisku informatycznemu tworzonemu w postaci e-podręczników. Rozwiązanie to wspiera nowatorski sposób nauczania, zapewnia jego atrakcyjność. Dodatkową zaletą jest to, że z e-podręczników można korzystać w każdym miejscu, w dowolnej chwili, za pomocą multimediów, do których prawie każdy ma już dostęp. Jednak zmiana, która miałaby dzięki temu nastąpić, nie jest łatwa. Warunkiem koniecznym jest wdrożenie w edukacyjnej praktyce konstruktywistycznej koncepcji nauczania. Problemem jest również słabe wyposażenie szkół w komputery i inne sprzęty multimedialne. Prelegent wskazuje na rozwiązania proponowane przez M. Prenskiego, czy J. Brunera.

Po obradach przyszedł czas na wystąpienia skupiające się wokół dwóch bloków tematycznych, a mianowicie: diagnozowania i rozwijania zdolnych i twórczych dzieci oraz dydaktycznych obszarów pedagogiki dziecka, których moderatorami byli: prof. Wiga Bednarkowa, dr hab. Marek Piotrowski, dr Iwona Kopaczyńska, mgr Klaudia Żernik oraz prof. Marzenna Magda-Adamowicz.

Jako pierwsza swój referat wygłosiła dr Leokadia Wiatrowska z PWSZ w Oświęcimiu. Jego temat brzmiał *Zachowanie się ucznia w kontekście jego poziomu zaufania i lęku - teoria J. Gibba*. Prelegentka na początek przedstawiła teorię J. Gibba, która wyjaśnia funkcjonowanie osób, grup i systemów społecznych w oparciu o relacje. Są to: wzajemna zależność, realizacja, otwartość oraz zaufanie. Uczestnicy poznali również poziomy jakości środowiska wyróżnione przez J. Gibba. Autorka wystąpienia przedstawiła wyniki badań własnych, przeprowadzonych na 160 osobach ze szkół podstawowych (klasy 4-6), gimnazjów, szkół średnich oraz studiów licencjackich. Zastosowana metoda sondażu diagnostycznego miała na celu pomiar poziomu zaufania i lęku uczniów i studentów do nauczycieli, rówieśników oraz samych siebie. Całości dopełniło podanie najciekawszych, najistotniejszych wyników badań.

Kolejne wystąpienie autorstwa dr Urszuli Gembary z UZ dotyczyło *Uzdolnień plastycznych u dzieci z niepełnosprawnością intelektualną - rozpoznanie i wspieranie rozwoju*. Na początek zostały podane najważniejsze pojęcia związane z tym tematem – niepełnosprawność intelektualna oraz uzdolnienia plastyczne. Znalazły się tutaj cechy uzdolnień plastycznych wg V. Lowenfelda, czy elementy struktury uzdolnień plastycznych wg S. Popka, jak i rodzaje tej twórczości wyróżnione przez Clarka i Zimmermana. Dalsza część wystąpienia zawierała informacje dotyczące sposobów wspierania uzdolnień plastycznych, jak np. stosowanie wzmocnień.

Przedstawicielka UAM – mgr Joanna Sikorska swój referat pt. *Wirtualne wycieczki jako forma wspierania edukacji dzieci z przewlekłymi chorobami* wygłosiła jako trzecia. Prelegentka zapoznała słuchaczy z definicjami chorób przewlekłych, cechami osób nimi dotkniętych. Następnie przedstawiła trudności, jakie spotykają dzieci z chorobami przewlekłymi oraz czynniki wpływające na funkcjonowanie w szkole, w tym te utrudniające. Szukając odpowiednich sposobów wspierania takich osób można trafić na wirtualne wycieczki. Najpierw została wyjaśniona ich istota, następnie dwa typy: wycieczki asynchroniczne oraz synchroniczne. Na koniec prezentująca przedstawiła wiele zalet oraz form tego rozwiązania.

Następnie wystąpiła dr Barbara Lulek z URz z tematem *Uczeń wczesnej edukacji - pomiędzy oczekiwaniami rodziców i nauczycieli*. Na początek autorka podkreśliła, iż podstawowe środowiska, w których przebiega proces wychowania i edukacji to właśnie rodzina i szkoła. W dniu wstąpienia ucznia w progi szkoły, rodzice zaczynają dzielić odpowiedzialność za jego los z nauczycielem. Proces ten wymaga od nich wzajemnej współpracy, komunikacji oraz pomocy. Badania przeprowadzone przez prelegentkę wskazują na rozbieżność stanowisk między oczekiwaniami rodziców i nauczycieli względem siebie, szkoły, rodziny. Przeważająca liczba pedagogów twierdzi, iż należy zwiększyć działalność rodziców w procesie edukacji własnego dziecka. Również badani rodzice wymieniają szereg oczekiwań związanych ze szkołą w procesie edukacji ich pociechy. Wskazują oni na trudności we wzajemnym porozumiewaniu się. Wśród wielu wniosków wymienionych przez dr Barbarę Lulek, znajduje się rola dialogu jako podstawa współpracy rodziców z nauczycielami.

Dzień pierwszy konferencji zakończyła mgr Barbara Czekajło, doktorantka UZ, wystąpieniem pt. *Postawa rodziców i nauczycieli jako determinanty rozwoju dzieci*. Rozpoczęło się ono licznymi definicjami oraz rodzajami postaw rodzicielskich. Następnie przedstawiona została funkcja socjalizacyjna rodziny, by móc przejść do rozwijania poczucia własnej wartości przez dziecko. Jego samoocena powinna być wysoka, adekwatna i stabilna, jednak często jest ona zaburzana, co powodowane jest złymi komunikatami napływającymi od otoczenia. Od postaw rodziców prelegentka przeszła do stylów kierowania dotyczących nauczycieli. Na koniec wymienione zostały współcześnie pożądane kompetencje nauczyciela.

Drugi dzień konferencji otworzyło wystąpienie prof. dr hab. Małgorzaty Cywińskiej z UAM w Poznaniu. Tematem jej wystąpienia była *Przestrzeń środowiska rodzinnego i szkolnego wyznaniem dla rozwoju emocjonalnego dzieci*. W rozważaniach prelegentka odniosła się do omówienia zmian i przeobrażeń dokonujących się w strukturze współczesnej rodziny. Wyodrębnione zostały dwa typy rodzin, a więc rodziny modernistyczne, które odnoszą się do tradycyjnego podejścia oraz rodziny postmodernistyczne, które charakteryzują się brakiem stabilności, wynikającym z nie przestrzegania ogólnie przyjętych zasad, co do sformalizowania związku, a także wyraźnym podziałem funkcji socjalno-ekonomicznych. Współczesna rodzina narażona jest na wiele niebezpieczeństw wynikających z przeobrażeń rzeczywistości i szybszego tempa życia. Sprawia to, że młody człowiek dorasta w świecie, w którym zaniedbywane są relacje, co prowadzi do osamotnienia, braku zainteresowania oczekiwaniami dziecka, a także powoduje zachwianie autorytetu rodziców. Autorka podkreślała, że najczęstszą przemocą jaką obecnie stosują rodzice, to nadopiekuńczość. Podobnie jak rodzina się zmieniła, tak samo i szkoła,

która nie zaspokaja podstawowych potrzeb oraz nie rozwija poczucia własnej wartości. Wyróżnia się dwa rodzaje nauczycieli. Jeden z nich, to kierownik-szef, który ignoruje uczniów i nastawiony jest tylko na zadanie oraz realizację materiału. Rywalizacja jest ważniejsza niż współpraca, w jego klasie panuje „wyścig szczurów", dyrektywność i monolog. Przeciwieństwem tego typu nauczyciela jest kierownik-lider nastawiony na dialog, akceptację i życzliwość. Ważne jest, by pomagać i wspierać zwłaszcza tych najsłabszych. W programach szkół brakuje zajęć kształtujących umiejętności emocjonalno-motywacyjne. W szczególności w odniesieniu do kompetencji i wiedzy w zakresie radzenia sobie z emocjami w trudnych sytuacjach w życiu dziecka. Ważne znaczenie spełnia również kształtowanie empatii w młodym człowieku, nie tyle emocjonalnej, za której rozwój odpowiedzialni są rodzice, co poznawczej, która oddziałuje na komunikację z drugim człowiekiem, umiejętność dialogu, a także respektowania argumentów i innego sposobu postrzegania rzeczywistości. Podczas konferencji przybliżony został niezwykły eksperyment *Woda - „obraz energii życia"* autorstwa Masuro Emoto, który zajmował się badaniem wody w ludzkim organizmie. Z analizy dokonanych spostrzeżeń wynika, że woda zmienia swoją strukturę pod wpływem słów nacechowanych emocjonalnie.

Tematem następnego wystąpienia była *Poważna próba sił. Sześciolatki w szkole w opiniach nauczycieli - wychowawców i pierwszoklasistów,* wygłoszonego przez prof. Ewę Kobyłecką-Pasterniak. Prelegentka przybliżyła okres rozwojowy 6-latków w odniesieniu do rozważań psychologów. Uwzględniła korzystne cechy, a więc ciekawość świata i energiczność oraz trudne momenty w tej fazie rozwojowej oraz wymieniła między innymi nierównowagę emocjonalną, egocentryzm oraz nieumiejętność radzenia sobie z niepowodzeniami. W odniesieniu do głównych założeń wynikających z tematu, Pani Profesor odwołała się do własnych badań przeprowadzonych w szkole podstawowej w Zielonej Górze. W czasie działań empirycznie wykorzystano metodę obserwacji oraz technikę wywiadu. Grupą respondentów było 24 uczniów i 15 nauczycieli. Z analizy przeprowadzonych badań wynika, że dzieci w tym okresie życia wykazują trudności z zapamiętywaniem, mają wady wymowy, są niestabilne emocjonalnie oraz nie potrafią przyznać się do błędu. Oczywiście, to tylko niektóre wyznaczniki, zaobserwowane w czasie badań. Pedagodzy wyróżnili, także pozytywne cechy szybszego rozpoczęcia edukacji szkolnej przez 6-latki. Przede wszystkim spontaniczność, otwartość, ciekawość świata i chęć do współpracy. Konkluzja wynikająca z owych rozważań dotyczyła mianowicie przeprowadzania z dziećmi diagnozy dojrzałości szkolnej oraz stopniowanie wymagań w czasie procesu nauczania.

Prof. Lidia Kataryńczuk-Mania i mgr Emilia Kuligowska w wystąpieniu o *Muzycznej koncepcji Edwina Elisa Gordona w pracy z dziećmi przedszkolnymi* przybliżyły biografię autora i najważniejsze założenia wyodrębnionej koncepcji. Kluczowym pojęciem omawianej metody jest audiacja, czyli odczytywanie i rozpoznawanie dźwięków. Na podstawie wyodrębnionego terminu wyznacza się kolejne fazy w rozwoju dziecka, które sprzyjają rozwijaniu umiejętności/zdolności muzycznych. Ważne, żeby nauczyciele tworzyli okazje do zapoznania dzieci z właściwym używaniem głosów, aby przejść do kolejnego etapu jakim jest nauka gry na instrumentach. Młody człowiek powinien mieć także kontakt z muzyką graną na żywo oraz odtwarzaną z płyt. Prelegenci wykorzystując autorskie programy w pracy z dziećmi w przedszkolu, m.in. *Zapoznanie z muzyką jazzu*, czy *Ferie z Babcia Klawiaturą*, mogli zauważyć zmianę zachodzącą w młodych osobach po przeprowadzonym projekcie oraz potwierdzić tezę, że kształtowanie muzykalności stanowi ważne znaczenie w rozwoju dziecka.

Kolejno były prowadzone obrady w sekcjach, które poświęcono nauczycielowi dzieci wczesnej edukacji i przestrzeni wychowawczej, a ich moderatorami byli: prof. AP, dr hab. Wiga Bednarkowa, prof. UKW, dr hab. Krystyna Żuchelkowska, dr Agnieszka Olczak, dr Mirosława Nyczaj-Drąg oraz dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz, prof. UZ.

Referat wygłosiła mgr Edyta Ćwikła, tematem wystąpienia był *Nauczyciel-nadzorca, nauczyciel-animator - zastosowanie oceny, jako czynnika wspierającego podmiotowość ucznia lub jego uprzedmiatawiania*. Prelegentka wymieniła dwa typy nauczycieli, którzy pracują w placówkach oświatowych, koncentrując się na ich charakterystyce. Tak więc nauczyciel-nadzorca pracując z uczniami będzie stosował komunikację jednokierunkową, zasady działania będą oparte na edukacji autorytarnej. Ocenianie zaś umożliwia kontrolę poziomu wiedzy dzieci oraz stanowi narzędzie dyscyplinujące. Najczęstszym sposobem oceniania jest ocenianie sumujące, czyli za pomocą cyfry, litery, znaku graficznego lub kropek o charakterystycznym kolorze. Drugi typ dotyczy nauczyciela-animatora, który w pracy stosuje metodę dialogowości, umożliwia projektowanie zajęć przez dzieci oraz na lekcjach, tworzy okazje do pracy w grupach, parach i zespołach. Stosuje ocenianie kształtujące, które uwzględnia określenie celów i planu postępowania przez uczniów, a także możliwość oceniania koleżeńskiego, bez obaw przed negatywnym postrzeganiem.

Jako następna głos zabrała mgr Aleksandra Różańska, która wygłosiła referat na temat *Błędy w rozumieniu podstawowych pojęć matematycznych popełniane przez studentów - przyszłych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i sposoby ich eliminowania.* Podczas wystąpienia przedstawione zostały badania przeprowadzone ze studentami, którzy obrali drogę zmierzającą do pracy w placówkach oświatowych. Głównym założeniem owych działań empirycznych było sprawdzenie kompetencji matematycznych. Uzyskane wyniki umożliwiły stwierdzenie, że około 20 proc. przyszłych nauczycieli ma trudności z edukacją matematyczną, a szczególnie z zadaniami problemowymi. Przedstawione zostały także pomysły, które mają przyczynić się do zmiany, a zatem testy z zakresu matematyki podczas rekrutacji, nieustane dokształcanie w tym zakresie oraz zwiększenie liczby godzin dotyczących zajęć z matematyki na studiach.

Kolejnym referentem był mgr. PhD. Ondřej Šimik z Uniwersytetu w Ostrawie, który omówił *Postrzeganie powietrza przez dzieci - wyniki badań*, a jednocześnie zachwycił zgromadzonych umiejętnością posługiwania się językiem polskim. Podjęte przez niego działania empiryczne, wymagały zastosowania techniki wywiadu i analizy rysunków. Badania przeprowadzono z 211 dziećmi z 26 przedszkoli z Czech, a dokładnie z terenu morawsko-śląskiego. Młody człowiek w różny sposób postrzega świat, także w odniesieniu do rozumienia pojęcia powietrze, co dało się zauważyć podczas owych badań. Prelegent uzyskane odpowiedzi podzielił na kategorie, tak więc powietrze według dzieci to: miejsce zjawisk naturalnych, niebo, linie, rzeczy związane z powietrzem, niewidzialna jednostka oraz abstrakcyjna jednostka. Na sam koniec prelegent zaprezentował trzy eksperymenty jakie można przeprowadzić z dziećmi, by pokazać czym jest

powietrze oraz dlaczego niebo ma różne kolory w zależności od tego jak pada światło słoneczne.

Dr Joanna Nowak wygłosiła referat dotyczący *Refleksji nad wspomnieniami z dzieciństwa z perspektywy dorosłych - studentów wczesnej edukacji*. Charakteryzując dzieciństwo należy spojrzeć na perspektywę historyczną, socjologiczną, psychologiczno-pedagogiczną oraz kulturową. Wymienione perspektywy zawierają określone wyznaczniki, umożliwiające gruntowne zrozumienie owego pojęcia. Dr J. Nowak przeprowadziła wywiady ze studentami, których tematem przewodnim były wspomnienia z dzieciństwa. Uzyskane wyniki umożliwiły określenie następujących wniosków: po pierwsze badani pozytywnie wspominali obowiązki, dzięki którym nauczyli się systematyczności i nabyli potrzebnych w życiu umiejętności, a po drugie ważne były jasno wytyczone granice, które dawały poczucie bezpieczeństwa.

Kolejnym prelegentem była dr Jolanta Lipińska-Lokś, a temat jej wystąpienia dotyczył *Roli nauczyciela we wczesnej edukacji dzieci z niepełnosprawnością*. Nauczyciel pracujący z dziećmi niepełnosprawnymi powinien posiadać odpowiednie umiejętności i kompetencje, a właściwie posiadać powołanie do wykonywania zawodu nauczyciela, wychowawcy. Do jego podstawowych zadań należy zapoznanie człowieka z rzeczywistością w której żyje oraz kształtowanie postawy społecznej i rozwijanie zdolności interpersonalnych. Prelegentka podkreśliła także, że niestety wciąż w szkole spotykamy się z izolacją, odrzuceniem i antypatią względem tych uczniów. A nauczyciel powinien być w pełni świadomy tego, z jakim dzieckiem będzie pracować i powinien sam zdecydować, czy jest na siłach i podoła temu zadaniu – pracy z dziećmi z niepełnosprawnością.

Wykład kończący wygłosiła dr Marzanna Farnicka z UZ. Jego temat brzmiał *Warunki udanej akceptacji do szkoły - perspektywa psychologiczna*. Prelegentka przytoczyła wyniki badań dotyczących poczucia wsparcia i akceptacji u uczniów z klasy II i III szkoły podstawowej. Uzyskane wyniki pozwoliły stwierdzić, w jaki sposób zmieniało się poczucie wsparcia ze strony nauczycieli i uczniów przez cały rok, a także, że samoocena na tym etapie rozwojowym jest tymczasowa. Okazało się, iż dzieci nie przywiązują wagi do tego, czy kiedyś byli lubiani, ważne jest to, jacy teraz są.

Oferta konferencji była tak bogata, że każdy z obecnych znalazł dla siebie coś, co przykuło jego uwagę, poszerzyło horyzonty wiedzy w zakresie jego specjalizacji. Konferencja była bardzo owocna. Pomiędzy wystąpieniami odbywały się debaty, które wywiązywały się również w trakcie referatów. Na zakończenie wystąpiła prof. dr hab. Marzenna Magda-Adamowicz - podsumowała wystąpienia, podziękowała wszystkim za przybycie, wystąpienia oraz pomoc przy organizacji konferencji i zaprosiła na kolejną, o tym samym tytule, która odbędzie się za cztery lata, również na Uniwersytecie Zielonogórskim.

Konferencja umożliwiła zapoznanie się z różnymi poglądami oraz refleksjami na temat pedagogiki dziecka. Przytoczone przez prelegentów informacje umożliwiły inne spojrzenie na daną kwestię oraz wzbudziły chęć poszukiwania nowych rozwiązań oraz nieustannego zgłębiania wiedzy na temat pedagogiki dziecka.

Weronika Ciszewska
Tymoteusz Ławecki
Anna Sobów
Klaudia Żernik

_WIĘZIENNE DZIECI OCZEKUJĄCE ŚWIĄT WIELKANOCNYCH W ZAKŁADZIE KARNYM W KRZYWAŃCU

Każdy z nas spędza Święta Wielkanocne w gronie najbliższych. To czas radości, nadziei i spokoju, który ważny jest dla każdego z nas

FOT. Z WYDZIAŁU

24 marca 2016 r. dzieci z Domu Matki i Dziecka w Krzywańcu odwiedził Zajączek Wielkanocny – studenci *resocjalizacji* z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Koło Naukowe „Prison" oraz Koło Doktorantów „Inkluzja" organizuje co roku tego typu akcje. Dzieci z Domu Matki i Dziecka dostają od nas upominki i tym razem także zaskoczyliśmy ich prezentami. To jest o tyle fantastyczne i wartościowe, że dzięki nim dzieci mogą na chwilę zapomnieć o wielu troskach, które na co dzień im towarzyszą. Nie byłoby to możliwe gdyby nie wsparcie naszej uczelni. Studenci wraz dr hab. Barbarą Toroń-Fórmanek zorganizowali wiele atrakcji i zabaw dla dzieci, w których nawet ich mamy chętnie brały udział.

Nasza Wielkanoc była pełna radości i ciepła. Uśmiechy nie schodziły z twarzy matek i ich pociech. Poprzez nasze działania dzieci uczą się tradycji i kultury, mogą doświadczyć przyjemności jakich nie mają na co dzień. Mobilizują nas takie widoki, bo dzięki temu z większym zaangażowaniem poświęcamy się pracy w kole i tego typu wydarzeniom. Dzieci na początku bały się nas, ale nabyte dotychczas w trakcie studiów umiejętności, pozwoliły nam szybko przekonać dzieci do siebie i włączyć je do zabawy.

Paulina Sęk, Ilona Kowalczyk, Katarzyna Podgórska
resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym

_Ogólnopolska Konferencja Naukowa *(Nie)codzienność wychowawcza i dydaktyczna nauczyciela w szkole*

20 kwietnia 2016 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim odbyła się Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. *(Nie)codzienność wychowawcza i dydaktyczna nauczyciela w szkole* zorganizowana przez Zakład Pedagogiki Szkolnej oraz Szkołę Podstawową nr 18 w Zielonej Górze pod patronatem Dziekana Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego dr. hab. Marka Furmanka, prof. UZ. Patronat honorowy nad konferencją objął prof.

zw. Mirosław J. Szymański, organizator seminariów „Edukacyjne problemy współczesności" w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie.

Inicjatywa spotkania przedstawicieli różnych środowisk – akademickiego (naukowcy i studenci pedagogiki) i szkolnego (nauczyciele i dyrektorzy szkół) – pojawiła się w wyniku dostrzeżenia złożoności wyzwań z jakimi konfrontowany jest współczesny nauczyciel. Przemiany w zakresie jego zadań i funkcji zawodowych stały się na tyle złożone i dynamiczne, iż podjęto się próby zasygnalizowania kierunków tych przeobrażeń, przeanalizowania uwarunkowań pracy nauczyciela, a także wskazania możliwości realizacyjnych nowatorskich rozwiązań. Tematyka konferencji oscylowała wokół różnych aspektów funkcjonowania nauczyciela-wychowawcy w szkole, zarówno w kontekście teoretyczno-badawczym, jak również w odniesieniu do praktycznego wymiaru. W swoich wystąpieniach prelegenci koncentrowali się na zagadnieniach pracy nauczyciela, uwypuklając jej wieloaspektowość i złożoność.

Po uroczystym powitaniu uczestników konferencji przez prof. dr hab. Ewę Kobyłecką obrady oficjalnie zainaugurowali prorektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. zw. dr hab. Zdzisław Wołk oraz prodziekan Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. dr hab. Grażyna Gajewska.

Spotkanie było podzielone na dwie części. Pierwszą sesję plenarną, moderowaną przez prof. Ewę Kobyłecką, otworzył wykład prof. dr hab. Bogusławy Gołębniak (Collegium Da Vinci w Poznaniu) pt. *'Rozszerzyć' profesjonalizm nauczycieli - między ideą a praktyką*. Wychodząc od wielowymiarowej definicji profesjonalizmu, prelegentka skoncentrowała się na próbie odpowiedzi na pytanie o istotę relacji teorii i praktyki w kontekście rozwijania profesjonalizmu nauczycieli. Analiza współczesnych koncepcji profesjonalizmu nauczycielskiego uwzględniała najnowsze kategorie teoretyczne wywiedzione ze studiów literaturowych i badań empirycznych osadzonych w dyskursie pedeutologicznym. Dyskusja poszerzona została o nowe paradygmaty, na podstawie których zaprezentowano modele empiryczne doskonalenia i rozwijania praktyk profesjonalnych, w których osadzone były proponowane rozwiązania (badania w działaniu).

Kolejnym wystąpieniem w ramach pierwszej sesji był referat pt. *Od codzienności do niecodzienności (dobrostanu) nauczyciela* wygłoszony przez dr. Krzysztofa Wawrzyniaka (UAM w Poznaniu). Punktem wyjścia rozważań uczyniono analizę podstawowych kategorii pojęciowych: codzienność, niecodzienność i dobrostan w zawodzie nauczyciela. Na tej podstawie wyodrębniono problemy i dylematy wpisane w rolę nauczyciela oraz wskazano możliwości wspierania nauczycieli w świadomym kształtowaniu osobistej wiedzy i wzmocnieniu własnego profesjonalizmu.

Ostatnią prelegentką pierwszej sesji była prof. Marzenna Magda-Adamowicz (UZ), która wygłosiła referat pt. *Niecodzienności twórczości pedagogicznej nauczycieli*. Szczególną uwagę zwrócono na istotę twórczego spotkania nauczyciela z uczniem klas początkowych i możliwości twórczego działania nauczyciela w rzeczywistości szkolnej. Na podstawie badań wskazano, iż twórczość pedagogiczna nauczyciela, związana z podmiotowym traktowaniem ucznia, pozwala na rozwijanie u wychowanków samodzielności działania w większym poczuciu odpowiedzialności i refleksyjności.

Drugą sesję plenarną rozpoczęła przewodnicząca tej części obrad, prof. Lidia Kataryńczuk-Mania (UZ), która wspólnie z mgr Anitą Jatczak (doktorantka UZ) zaprezentowała referat pt. *(Nie)codzienność muzyczna w szkole*. Prelegentki przybliżyły stan edukacji muzycznej w polskich szkołach, nawiązując do wyników własnych badań i analiz uwarunkowań rozwoju edukacji muzycznej w aspekcie postulatów, rozwiązań programowych oraz treści nauczania przedmiotu muzyka.

Kolejnym prelegentem był dr Krzysztof Zajdel (UZ), który omówił *Uwarunkowania sukcesu dydaktycznego nauczyciela w szkole*, poddając wnikliwej analizie czynniki warunkujące efektywność pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Interesujący wkład w dyskusję wniosła mgr Dorota Brylla (Szkoła Podstawowa nr 18 w Zielonej Górze), która podzieliła się swoimi doświadczeniami w referacie pt. *Znaczenie filozofii w kształtowaniu samodzielności poznawczej i twórczej dziecka w młodszym wieku szkolnym*. Prelegentka wskazała, że filozofowanie z dziećmi jest nie tylko nauką dyskutowania i logicznego myślenia, lecz również sposobem na uwrażliwienie *dziecka* na innego człowieka.

Mgr Elżbieta Gazdecka (doktorantka UZ) i mgr Ewa Robak (Szkoła Podstawowa w Drzonkowie i Centrum Edukacji Obywatelskiej) przybliżyły istotę *Oceniania kształtującego jako nowej koncepcji nauczania i uczenia się*. Ocenianie kształtujące (rozwojowe) stanowi alternatywę wobec oceniania sumującego. które stanowi alternatywny sposób oceniania uczniów, a zarazem innowacyjny styl nauczania nastawiony na proces uczenia się uczniów.

W dalszej części obrad wystąpili studenci kierunku *pedagogika* studiów drugiego stopnia. Lic. Tymoteusz Ławecki (UZ) w referacie pt. *(Nie)tradycyjne nauczanie wychowania fizycznego w klasie trzeciej szkoły podstawowej* zaprezentował koncepcję oraz wyniki swojego autorskiego programu zajęć wychowania fizycznego w zakresie edukacji taneczno-ruchowej. Lic. Agata Bach, Anna Dziura i Katarzyna Świtacz (UZ) przedstawiły referat pt. *Wypalenie zawodowe. Problem indywidualny czy społeczny?* Prelegentki poddały wnikliwej analizie przyczyny, mechanizm powstania oraz skutki syndromu wypalenia zawodowego w ujęciu jednostkowym związanym z zawodowym funkcjonowaniem człowieka, jak również z perspektywy organizacji, wskutek czego wypalenie zawodowe staje się poważnym problemem społecznym.

W kolejnym referacie zatytułowanym *Zajęcia pozalekcyjne w szkole. Radość wspólnego tworzenia* mgr Jolanta Henke-Widzińska (Szkoła Podstawowa nr 18 w Zielonej Górze) dzieląc się swoimi doświadczeniami pracy z uczniami, przybliżyła koncepcję zajęć teatralnych, które stanowią skuteczny sposób rozwijania zdolności uczniów oraz umożliwiają zacieśnienie współpracy z rodzicami.

Referatem kończącym drugą część konferencji było wystąpienie prof. Ewy Kobyłeckiej (UZ) pt. *(Nie)codzienność pracy nauczyciela z dziećmi sześcioletnimi w szkole*, którego konkluzją była próba odpowiedzi na pytanie czy i na ile szkoła potrafi elastycznie modyfikować swoje fizyczne i społeczne środowisko w taki sposób, by nie tylko uwzględniać specyficzne potrzeby dzieci 6-letnich, lecz także tworzyć bogate i zróżnicowane oferty rozwojowe w procesie kształcenia.

Podsumowując obrady prof. Ewa Kobyłecka wyraziła nadzieję, że zorganizowana konferencja zapoczątkuje cykl spotkań naukowych zogniskowanych wokół zagadnień

pracy nauczyciela oraz przyczyni się do tworzenia warunków sprzyjających budowaniu partnerstwa pomiędzy teoretykami i praktykami oświaty. Spotkanie przedstawicieli środowisk szkolnych i akademickich było doskonałą okazją do wymiany poglądów i doświadczeń z zakresu funkcjonowania nauczyciela w szkole oraz poszukiwania możliwości podnoszenia jakości edukacji.

Magdalena Zapotoczna

_Polityka multikulti a terroryzm

26 kwietnia 2016 r. w auli uniwersyteckiej odbyła się Debata Oksfordzka pod hasłem *Polityka multikulti a terroryzm*. Przedsięwzięcie zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Doktorantów UZ „Inkluzja" oraz Penitencjarne Koło Naukowe „Prison". Konferencję rozpoczęła powitaniem gości prof. Barbara Toroń-Fórmanek, opiekun naukowy w/w kół, a prowadził debatę przewodniczący Koła Naukowego Prison Jakub Kłyszejko.

FOT. Z WYDZIAŁU

Zaproszeni prelegenci skupili się na kontrowersyjnym temacie związanym z masowym napływem do Europy ludności z krajów arabskich i ich wpływem na ewentualne zagrożenie bezpieczeństwa w krajach Unii Europejskiej. Po otwarciu konferencji jako pierwsza z zaproszonych gości wystąpiła st. chor. Małgorzata Dolot z Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim, która czyniła jednocześnie honory Marszałka konferencji. Temat jej wystąpienia to *Wpływ przepływów migracyjnych na stan bezpieczeństwa państwa*. W niezwykle ciekawy sposób pokazane zostały kierunki, z jakich nielegalnie przedostają się na teren Unii Europejskiej uchodźcy z krajów arabskich i afrykańskich. Po tym wystąpieniu głos zabrał por. Marek Mazuchowski z Delegatury ABW w Zielonej Górze, przybliżając słuchaczom sposób, w jaki napływ osób z zagrożonych terroryzmem rejonów świata może wpłynąć na bezpieczeństwo imprez masowych, mających odbyć się w Polsce w najbliższych miesiącach. A potem odbyła się debata, w której wzięli udział doktoranci oraz studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego przedstawiający argumenty za i przeciw polityce multikulti w krajach Unii Europejskiej. Argumenty jednej i drugiej strony były zarówno merytoryczne, jak i mocno barwione emocjami, co tylko stanowiło potwierdzenie faktu, że w społeczeństwie istnieją skrajne poglądy na ten temat. Po przedstawieniu swoich racji, przystąpiono do dyskusji z obecnymi na konferencji przedstawicielami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Więziennej, Straży Granicznej oraz studentami. Po zakończeniu bardzo burzliwej wymiany poglądów, podsumowania dokonała Marszałek debaty st. chor. Małgorzata Dolot. W podsumowaniu debaty dokonano także tajnego głosowania chcąc rozliczyć się ostatecznie z dylematem „Czy polityka multikulti ma wpływ na zagrożenie terrorystyczne?". Po zliczeniu głosów okazało się, że zdecydowana większość osób obecnych na sali wypowiedziała się, że widzi taki wpływ - wynikiem 84 do 14. Przedstawienie jakże zadziwiającego wyniku ostatecznie doprowadziło do ponownej dyskusji, w której głosem wyjaśniającym mjr Jarosław Sak mówił o tym, że polityka miltikulti nie ma bezpośredniego wpływu, a jedynie może przyczyniać się do rozwijania terroryzmu i wspomagać go swoimi decyzjami, a mówiąc prościej – jest wykorzystywana przez sprawców do zamierzonych celów.

Lilianna Kurek
Justyna Siwek

_WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI

_Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Medienfreiheit - Ukraine, Deutschland und Polen*
Ratyzbona, 17-18 marca 2016 r.

W dniach 17 i 18 marca 2016 r. w Sali Konferencyjnej Centrum Naukowego ds. Europy Wschodniej i Południowej w Ratyzbonie (niem. *Wissenschaftszentrum Ost- und Südeuropa Regensburg*) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pod tytułem „Medienfreiheit – Ukraine, Deutschland und Polen". Konferencja zorganizowana została w ramach projektu badawczego *Offenheit und institutioneller Wandel - das Beispiel der Rule of Law*. Celem konferencji była refleksja i dyskusja nad wolnością mediów w Niemczech, Polsce i na Ukrainie. Spotkanie zgromadziło wśród referentów kilkanaście osób, wśród których byli obecni przede wszystkim przedstawiciele nauki i praktyki prawa z wymienionych państw. Niemniej jednak wśród prelegentów znaleźli się także przedstawiciele nauk socjologicznych i specjaliści z zakresu komunikacji. Wydarzenie cieszyło się także dużym zainteresowaniem słuchaczy. W grupie referentów spośród czterech reprezentantów polskich ośrodków naukowych, aż trzej stanowili pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego – prof. dr hab. dr h.c. multi Bogusław Banaszak, dr Piotr Kapusta i dr Justyna Michalska.